

Wstęp

Krzysztof Jakubiak | Uniwersytet Gdański, Wydział Nauk Społecznych

Dominik Bień | Redaktor naczelny

W niniejszym numerze w części Pedagogika zaprezentowany został efekt II konferencji słuchaczy Studium Doktoranckiego z zakresu Pedagogiki prowadzonego w Instytucie Pedagogiki na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego. Konferencja przez nich zorganizowana, pt. *Problemy pedagogiki w pracach młodych badaczy*, odbyła się 8 czerwca 2018 roku. Celem spotkania naukowego był przegląd tematów i badań pilotażowych doktorantów oraz ich publiczna prezentacja oraz ewentualnie korygowanie w toku dyskusji z profesorami Instytutu Pedagogiki oraz opiekunami naukowymi. Nadrzednym celem spotkania naukowego było także przygotowanie doktorantów do otwarcia przewodów doktorskich.

Gościem honorowym oraz głównym referentem konferencji był prof. dr hab. Roman Leppert z Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, który wygłosił referat pt. *Współczesna polska pedagogika w kontekście zmiany społecznej i kulturowej*.

Prezentowany w niniejszym tomie „Progress Journal of Young Researchers” zbiór tekstów był przedmiotem dyskusji w toku niniejszej konferencji. Na pierwszą część numeru składa się osiem tekstów, wpisujących się w nurt badań pedagogicznych, przygotowanych z punktu widzenia odmiennych perspektyw badawczych, wykorzystujących adekwatny do przyjętych problemów badawczych aparat metodologiczny i pojęciowy oraz specyficzne zaplecze teoretyczne. Różnorodność podejmowanych w artykułach problemów badawczych wynika z różnorodności zainteresowań doktorantów i jest świadectwem interdyscyplinarności badań podejmowanych przez słuchaczy Studium Doktoranckiego w Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Gdańskiego.

Pierwszy z opublikowanych tekstów, autorstwa Katarzyny Semrau, mieszczący się w perspektywie historyczno-pedagogicznej, poświęcony został metodom i formom pracy w szkolnictwie pijarskim. Autorka, opisując metody i formy pracy z młodzieżą realizowane w zakonie pijarów, przedstawia – jako kontekst dokonywanych ustaleń – zarówno strukturę i organizację samego zakonu, jak i jego naczelne założenia, przemiany zachodzące w jego funkcjonowaniu, oraz postać reformatora szkół pijarskich w Polsce – Stanisława Konarskiego.

Kolejnym, wpisującym się w nurt badań historyczno-pedagogicznych, tekstem jest artykuł Agnieszki Małek, prezentujący wyniki badań Autorki nad poradnikami dla rodziców z lat 1918–1989. Celem podjętych analiz jest wykazanie, iż wskazówki zawarte na stronach poradników publikowanych na obszarze ziem polskich w Drugiej Rzeczypospolitej oraz Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej mogły służyć ówczesnym rodzicom jako narzędzie wspierające ich działania opiekuńczo-wychowawcze wobec dziecka.

Główne założenia Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej dla Pracowników Nauki w latach 1851–1953 prezentuje w swoim tekście Tomasz Solarski, ukazując jednocześnie jej wpływ na pedagogikę jako dyscyplinę naukową. Autor wskazuje na najistotniejsze założenia leżące u podstaw powstania i funkcjonowania Komisji, omawia regulacje dotyczące jej kompetencji, składu, trybu prac w oparciu o źródła prawa, uwzględniając również kryteria przyznawania kandydatom tytułów naukowych.

Krzysztof Jasiński oraz Dorota Jaworska w artykule pt. *Rola rodziny w edukacji i opiniach uczniów i nauczycieli* prezentują wyniki badań na temat relacji pomiędzy nauczycielami a rodzicami w szkole, które przeprowadzone zostały zarówno wśród uczniów, jak i nauczycieli gimnazjum oraz liceum ogólnokształcącego. Objęcie refleksją perspektywy uczniów, rodziców i nauczycieli znajduje swoje uzasadnienie w systemowym podejściu do społeczności edukacyjnej, zaś wyniki badań potwierdzają potrzeby, uprawnienia i korzyści ze współpracy dla wszystkich podmiotów szkolnej społeczności.

Analizy metodologii badań etnograficznych pod kątem możliwości zastosowania jej w badaniach relacji pracowników z podopiecznymi rodzinnymi domów dziecka podjęła się w swoim artykule Agnieszka Deja. Zakres badań sprowadza się do zrekonstruowania głównych działań aktorów, tworzących w toku codziennych interakcji środowisko życia w placówce rodzinnej, ze szczególnym uwzględnieniem ich interpersonalnych stosunków. Na ich płaszczyźnie analizie poddane zostały charakter oraz zakres oddziaływania pracowników na podopiecznych z punktu widzenia zaspokajania ich potrzeb, poszanowania praw oraz realizacji idei podmiotowości.

Samoświadomość w ujęciu kognitywnym a spektrum autyzmu to zagadnienie podejmowane w tekście autorstwa Mirosławy Kanar. Autorka dokonuje analizy teoretycznej kognitywnej perspektywy samoświadomości na samowiedzę u osób ze spektrum autyzmu. Tekst zawiera przegląd literatury przedmiotu poświęconej problematyce świadomości i samoświadomości, wybrane koncepcje dotyczące samoświadomości

człowieka oraz charakterystykę kognitywnej perspektywy samoświadomości i specyfikę samoświadomości osób z autyzmem.

W artykule autorstwa Arlety Witek podjęty został temat kreowania poczucia kobiecości przez filmy animowane Walta Disneya. Dokonując analizy książeczek – bohaterek filmów Disneya – Autorka ukazuje siłę stereotypów kobiecości, gender oraz seksizmu w świecie bajek dla dzieci, będących podstawą do kształtowania wzorców zachowań i ideałów postępowania współczesnych dziewczynek.

Ostatni z prezentowanych w pierwszej części tekstów, autorstwa Mateusza Rutkowskiego, dotyczy problematyki bezrobocia i polityki zatrudnienia. W artykule opisane zostały dwie formy wsparcia osób bezrobotnych w Polsce: rejestracja – będąca początkiem podejmowanych działań aktywizujących – oraz aktywizacja zawodowa. Autor analizuje system internetowej rejestracji osób bezrobotnych w kontekście użyteczności i dostosowania do możliwości wykorzystania go przez osoby pozostające bez pracy.

Część Varia otwiera artykuł Doroty Walczak pt. *Różnice między katolicyzmem i prawosławiem w rozważaniach klasycznych i późnych słowianofilów rosyjskich (na przykładzie tekstów Iwana Kiriejewskiego i Nikołaja Danilewskiego)*. Autorka, wychodząc od założenia o wyższości moralnej Rosji nad Europą, analizuje różnice, jakie zaszły w myśli dwóch generacji rosyjskich słowianofilów.

Marcin Janakowski wskazuje i analizuje kierunki działań dyplomacji Rzeczypospolitej Obojga Narodów w latach 1569–1589, starając się odnaleźć pewne prawidłowości w jej funkcjonowaniu podczas pierwszych dwudziestu lat po zawiązaniu Unii Lubelskiej. Trzonem artykułu jest wykaz poselstw Rzeczypospolitej, który następnie zostaje poddany przez autora szerokiej analizie.

W tekście „*Materiał do Memoriału w sprawie utworzenia Uniwersytetu w Gdańsku*” autorstwa Andrzeja Bukowskiego Dominik Bień podejmuje się opracowania źródłowego materiału autorstwa rektora Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Gdańsku w latach 1956–1962. Przygotowany przez Bukowskiego memoriał był merytoryczną podstawą do próby powołania w latach pięćdziesiątych Uniwersytetu Gdańskiego. Próba ostatecznie okazała się nieudana, ale sam dokument jako ilustracja działań wydaje się ważny ze względu na stan badań nad dziejami UG.

W wywiadzie z Profesor Joanną Rutkowiak, jedną z najważniejszych postaci gdańskiej pedagogiki na przestrzeni ostatnich kilkudziesięciu lat, Sylwia Dudkowska-Kafar podejmuje tematy zarówno drogi zawodowej swojej rozmówczyni, jej pracy badawczej, jak i diagnozy współczesnego funkcjonowania edukacji. Wywiad wydaje się niezwykle cenny w perspektywie zbliżającego się jubileuszu pięćdziesięciolecia UG.

Przedostatnim tekstem numeru jest recenzja publikacji Roberta F. Barkowskiego pt. *Lechowe Pole 955*. Autor – Adam Lubocki – omawia strukturę książki, wskazując na jej pozytywne i negatywne aspekty, zarówno warsztatowe, jak i merytoryczne.

Piąty numer czasopisma kończy recenzja zbioru źródeł pt. *Marzec 1968 na Politechnice Gdańskiej w dokumentach* (wybór i opracowanie Daniel Gucewicz i Piotr Abryszeński) dokonana przez Piotra Syczaka. Wydanie publikacji wiązało się z pięćdziesięcioleciem wydarzeń marcowych w Trójmieście, które głównie skupiły się na PG. Autor wskazuje najciekawsze jego zdaniem jako historyka dokumenty, w tym te związane z działaniami ówczesnych służb.

Biogramy

Krzysztof Jakubiak – profesor nauk humanistycznych, pracownik Instytutu Pedagogiki na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego, kierownik Studiów Doktoranckich z zakresu Pedagogiki Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego. Do jego głównych zainteresowań badawczych należą: ideologie wychowawcze w II Rzeczypospolitej; wychowanie obywatelskie w polskiej myśli pedagogicznej XIX i XX w.; problematyka wychowania rodzinnego oraz relacje rodziny i szkoły w polskiej pedagogice oraz praktyce edukacyjnej XIX i XX w.; dzieje dziecka i dzieciństwa na ziemiach polskich w XVIII i XIX w. oraz II Rzeczypospolitej; kształtowanie polskiej pedagogii na przełomie XIX i XX w.; dzieje nauczania domowego w rodzinach polskich od XVIII do początków XX w.; wychowanie gospodarcze społeczeństwa II Rzeczypospolitej. Autor ponad 200 publikacji.

Dominik Bień – absolwent socjologii na Uniwersytecie Gdańskim, pracownik Instytutu Politologii na Wydziale Nauk Społecznych UG. Do jego zainteresowań badawczych należą myśl polityczna opozycji PRL, klasyczna i współczesna myśl anarchistyczna, wpływ grup interesów na szkolnictwo wyższe w Polsce, historia Uniwersytetu Gdańskiego.